

DE PACIFIEKE BLOKKADE

door

Dr. R. JONGBLOET-HAMERLIJNCK

Assistente bij het Seminarie voor Volkenrecht
en Internationale Politiek aan de Rijksuniversiteit te Gent

De uitdrukking pacifieke blokkade werd voor het eerste gebruikt door Hautefeuille¹ in 1848. Dit dwangmiddel heeft sindsdien heel wat deining verwekt in de volkenrechtelijke doctrine.

De eigenlijke, nl. de oorlogsblokkade bestaat sinds de Oudheid². De blokkade die in vreedstijd wordt uitgevoerd³, of korter gezegd de pacifieke blokkade, vond haar eerste toepassing in 1814, toen Zweden en Engeland de Noorse kust blokkeerden⁴.

De auteurs zijn het over 't algemeen eens over de bedoeling van een pacifieke blokkade nl. « cutting off of access to or egress from a foreign port or coast by a naval operation designed to compel, the territorial sovereign to yield to demands made of it... and by a process whereby the blockading State does not purport to bring into being a state of war »⁵. Volgens J. Stone zou in deze tijd de pacifieke blokkade ook van uit de lucht kunnen gevoerd worden⁶.

¹ L. KOTZSCH, *The Concept of War in Contemporary History and International Law*, Genève, 1956, p. 131, voetnota 18.

² Historisch overzicht door N. SÖDERQVIST, *Le blocus maritime*, 1908, pp. 7-119. Voor de Nederlanden, zie artikel van J.A. VAN HAMEL, « De Betekenis van Kaapvaart en Blokkaderecht in de Republiek der Verenigde Nederlanden », *Liber Amicorum J.P.A. François, N.T.I.R.*, 1959, pp. 140-159.

³ Volgens C. BARÈS, *Le blocus pacifique*, 1898, p. 62, zou het « Institut de Droit international » de uitdrukking « blocus en dehors de l'état de guerre » verkozen hebben, omdat in feite van geen werkelijke vrede kan sprake zijn.

⁴ N. SÖDERQVIST, *op. cit.*, pp. 60-64.

⁵ C.C. HYDE, *International Law Chiefly as Interpreted and Applied by the United States*, 1922, vol. II, p. 179; A.G. HEFFTER, *Le droit international de l'Europe*, 1873, p. 215; F. VON HOLTZENDORFF, *Handbuch des Völkerrechts*, 1889, vol. IV, p. 116; A. MÉRIGNHAC, *Droit public international*, 1912, vol. III, p. 60; A. HERSHEY, *The Essentials of International Public Law*, 1921, p. 345.

⁶ J. STONE, *Legal Controls of International Conflict*, 1959, p. 292.

De gangbare doctrine⁷ beschouwt de pacifieke blokkade meestal als een represaille of als een interventie.

— De meeste auteurs⁸ vermelden de Anglo-Frans-Russische blokkade, die in 1827 werd gelegd voor de Griekse kust, als eerste voorbeeld van een pacifieke blokkade. Dit gezamenlijk optreden was bedoeld om de Turken ertoe te bewegen af te zien van de onderdrukking van de Grieken. Door een samenloop van omstandigheden⁹ liep deze blokkade uit op de zeeslag van Navarino, waar de Turkse vloot werd vernietigd.

Volgens Hautefeuille¹⁰ gold het hier nochtans om een openlijke interventie door drie Staten die hun bemiddeling opdrongen, niettegenstaande ze met de zaak geen uitstaans hadden. Ook H. Falcke¹¹ rekent dit voorbeeld niet onder de pacifieke blokkade daar geen enkel van de doelstellingen bereikt werd.

— In 1831 blokkeerde de Franse vloot de monding van de Taag om schadevergoeding te bekomen voor mishandelingen en beledigingen van Franse onderdanen in Portugal. Deze pacifieke blokkade is een type van represaille.

— De tussenkomst van het Engels-Frans eskader voor de Nederlandse kust in 1832/33 is daarentegen een voorbeeld van interventie. Deze pacifieke blokkade werd gelegd met het doel Willem van Oranje te verplichten het Verdrag van Londen van 1831 te eerbiedigen. De scheiding tussen België en Nederland werd aldus een voldongen feit.

— In 1837 werden de havens van Nieuw-Granada geblokkeerd door de Engelse vloot. De oorzaak van dit optreden lag in de veroordeling van een Engelse vice-consul na een vechtpartij. Dit is de eerste pacifieke blokkade die formeel genotificeerd werd.

— In 1838 werden de Mexikaanse havens door de Franse vloot geblokkeerd nadat Franse onderdanen aldaar mishandeld werden. Deze pacifieke blokkade eindigde echter in een oorlogstoestand na de inneming van het fort van Ulloa. Dit werd eveneens bevestigd in een scheidsrechterlijke uitspraak, dd. 1844, van de koningin van Engeland waarin bepaald werd dat de prijsgenomen schepen niet moesten teruggegeven worden¹².

— Tussen de jaren 1838 en 1850 hadden nog een viertal pacifieke blokkades plaats tegenover de Zuidamerikaanse kusten en havens, hetzij door Frankrijk,

⁷ A.G. HEFFTER, *op. cit.*, p. 215; J.B. MOORE, *A Digest of International Law*, 1906, vol. VII, p. 135; Volgens A. HERSHEY, *op. cit.*, p. 345, kunnen ze ook « An act of international police » uitmaken; K. STRUPP, *Wörterbuch des Völkerrechts und der Diplomatie*, 1924, vol. I, p. 341; G.J. STARKE, *An Introduction to International Law*, 1958, p. 344.

⁸ Behalve N. Söderqvist die het bij 1814 houdt.

⁹ C. BARÈS, *op. cit.*, pp. 18-25.

¹⁰ Geciteerd door F. VON HOLTZENDORFF, *op. cit.*, vol. IV, p. 117.

¹¹ H. FALCKE, *Le blocus pacifique*, 1919, p. 233.

¹² J.B. MOORE, *op. cit.*, vol. VII, p. 136.

hetzij door Engeland of door beiden. De ene waren bedoeld als represailles terwijl de andere gewone interventies waren ¹³.

— In 1850 werd opnieuw een pacifieke blokkade voor de Griekse kust gelegd door de Engelsen. De bedoeling was schadevergoeding te eisen van de Griekse regering wegens het plunderen van de goederen van een Engels onderdaan, Don Pacifico. Ook hier heeft men een duidelijk voorbeeld van represaille.

— De meeste auteurs, met uitzondering van Fauchille en Calvo ¹⁴ beschouwen de blokkades van de havens van Messina en Gaëte, ondernomen in 1861 door de vloot van Victor-Emmanuel, als zijnde gebeurd in oorlogstijd. De louter mondelinge verzekering dat er geen oorlog bedoeld werd weegt immers niet op tegen een feitelijke toestand met vijandelijkheden tussen de partijen.

— Ook de blokkade die Frankrijk in 1884 legde voor het eiland Formosa kan niet als « pacifiek » bestempeld worden. Hier werd dit middel gebruikt om te ontsnappen aan de nadelen van een oorlogstoestand. De Franse schepen zouden zich immers niet meer kunnen bevoorraden hebben in de Engelse havens die neutraal en bijgevolg verboden terrein zouden geworden zijn ¹⁵.

— Naast de pacifieke blokkade die een karakter vertoonde van represaille of interventie heeft men in 1886 een duidelijk voorbeeld van een pacifieke blokkade die kan doorgaan als een daad van internationale politie. Inderdaad door dit dwangmiddel werd Griekenland in bedwang gehouden in zijn agressieve plannen tegenover Turkije, door de gezamenlijke vloot van Groot-Britannië, Duitsland, Oostenrijk-Hongarije, Italië en Rusland. Deze blokkade van de Griekse kust is in feite een echte vredesblokkade, daar alleen het behoud van de vrede als doel gold en men daar ook volledig in geslaagd is ¹⁶.

— De blokkade van de kust van Zanzibar in 1888/1889 door Duitsland, Groot-Britannië en Italië is ook een betwist geval. Officieel zou het beoogde doel het voorkomen van de slavenhandel geweest zijn, doch de werkelijkheid was heel wat minder idealistisch. Het wordt dan ook niet aangenomen als een zuiver voorbeeld van pacifieke blokkade ¹⁷.

— In 1893 had er nog een blokkade plaats die de Fransen uitvoerde voor Siam. Deze blokkade toont veel gelijkenis met deze van Formosa en wordt dan ook niet onder de voorbeelden van pacifieke blokkade gerekend door bepaalde auteurs ¹⁸.

¹³ H. FALCKE, *op. cit.*, pp. 64-86, 236 en 238.

¹⁴ Geciteerd door H. FALCKE, *op. cit.*, p. 103.

¹⁵ C. BARÈS, *op. cit.*, pp. 39-40; H. FALCKE, *op. cit.*, pp. 120-138.

¹⁶ C. CALVO, geciteerd door H. FALCKE, *op. cit.*, p. 143.

¹⁷ H. FALCKE, *op. cit.*, pp. 145-152.

¹⁸ C. BARÈS, *op. cit.*, spreekt er zelfs niet van; H. FALCKE, *op. cit.*, pp. 153-167.

— De laatste zo geheten pacifieke blokkade van de 19de eeuw (1897/1898) is eveneens betwist geworden. Kreta, in handen van de Turken, werd door de grote Europese mogendheden geblokkeerd om de expansionistische neigingen van de Grieken tegen te gaan. Zoals in de blokkade van Zanzibar werd deze gedaan met de toestemming van de soeverein. Falcke ziet er dan ook alleen een hulp in aan de Sultan en dit kan desnoods voor een internationale politie-maatregel doorgaan ¹⁹.

— In 1902 greep de fel besproken blokkade plaats voor de kusten van Venezuela door Groot-Brittannië, Duitsland en Italië. Deze mogendheden en nog anderen wilden tegemoetkomingen voor hun schuldvorderingen. Daar alle pogingen op niets uitliepen, werd besloten tot een blokkade over te gaan. Daar de opeenvolgende gebeurtenissen en verklaringen nogal verward zijn, is er veel betwisting onder de auteurs over het al dan niet vreedzaam karakter van dit optreden ²⁰. Volkenrechtelijk heeft dit optreden de Drago-doctrine voor gevolg gehad. Hierdoor zou een gewapende interventie tegenover Amerikaanse Staten wegens publieke schulden ongeoorloofd worden ²¹.

Dit geval werd in 1904 als de *Venezuelan Preferential Case* voor het Permanente Hof van Arbitrage gebracht. Met betrekking tot de pacifieke blokkade heeft dit Hof geen duidelijk standpunt gekozen, alhoewel in de motivering gesproken werd van « oorlog » tussen de partijen. De betwisting lag immers op een gans ander plan. De vraag werd gesteld of de mogendheden die daadwerkelijk opgetreden waren, de voorrang hadden op de andere Staten die eveneens schuldvorderingen hadden tegenover Venezuela. Het antwoord was bevestigend ²².

— In 1913 werd een pacifieke blokkade gelegd voor de kust van Montenegro door de grote mogendheden. Deze effectieve blokkade die genotificeerd werd is er volledig in geslaagd om de expansieneigingen van Montenegro te temperen. Zij is dan ook een van de beste voorbeelden van een pacifieke blokkade.

— In 1916 en 1917 werd Griekenland opnieuw geblokkeerd door Frankrijk en Groot-Brittannië gesteund door Rusland en Italië. Ze werd eveneens genotificeerd en was effectief. Volgens Strupp gaat het hier om een speciale vorm van blokkade, vermits het neutrale Griekenland door oorlogvoerenden werd geblok-

¹⁹ H. FALCKE, *op. cit.*, pp. 168-177.

²⁰ H. FALCKE, *op. cit.*, p. 233, is stellig in zijn bewering dat het een oorlogsblokkade is; alsook K. STRUPP, *op. cit.*, vol. I, p. 341; W. HALL, *A Treatise on International Law*, 1917, p. 384, is van mening dat de bedoeling vreedzaam was, doch door tal van incidenten tot een oorlogsblokkade ontaardde; H. BRIGGS, *The Law of Nations*, 1953, p. 959, citeert Oppenheim dat deze blokkade « was nevertheless essentially a pacific blockade ».

²¹ E. VAN BOGAERT, *Beginselen van het Volkenrecht*, 1964, p. 451.

²² H. BRIGGS, *op. cit.*, pp. 953-964.

keerd. Hij noemt het een oorlogsblokkade waarop het prijsrecht toepasselijk is ²³.

— In 1919 werd de stad Fiume door de Italiaanse troepen geblokkeerd daar deze in handen was van een aantal soldaten onder leiding van d'Annunzio. De Italiaanse regering greep de pacifieke blokkade aan om deze laatsten uit te hongeren ²⁴.

— In de laatste decennia zijn er nog tal van blokkades of quasi-blokkades geweest die strikt genomen geen oorlogsblokkades zijn om de eenvoudige reden dat er geen erkende oorlogstoestand bestond. Dit was o.m. het geval voor de Japanse blokkade van de Chinese kust in 1937 ²⁵. In het zelfde jaar blokkeerden de Spaanse opstandelingen de Baskische kust. Egypte blokeerde in 1951 het Suezkanaal tegenover de schepen van Israël. Dit laatste land werd reeds in 1948 door Syrië belemmerd door een oorlogsblokkade. De weigering van sommige machtige Staten hun schepen te laten onderzoeken heeft Syrië verplicht die blokkade tot een pacifieke te herleiden ²⁶. Ook de actie van de 7de vloot in 1950/1953 met het oog op de « neutralisering » van Formosa tussen de Chinese kommunistische en nationalistische strijdkrachten kan eventueel als een pacifieke blokkade aangezien worden ²⁷.

— Tenslotte is er het geval « Cuba ». De dwangmaatregelen die in 1962 t.o.v. het Castro-regime genomen werden kunnen in geen geval onder de benaming « pacifieke blokkade » doorgaan. Hier werden immers niet alleen beperkingen opgelegd aan Amerikaanse en Cubaanse schepen, maar werden tevens bepaalde maatregelen genomen t.o.v. derde schepen en dit in vreedstijd. We zullen verder zien dat de doctrine verdeeld is over het al of niet toelaten van belemmeringen tegenover Staten, die niets te maken hebben met een geschil. Het was daarom dat de dwangmaatregelen die tegenover Cuba getroffen werden een « quarantaine » genoemd werd ²⁸. Hieronder werd verstaan « ... a collective peaceful process involving limited coercive measures interdicting the unreasonable movement of certain types of offensive military weapons and associated material by one state in the territory of another » ²⁹.

²³ L. KOTZSCH, trefwoord : Blockade, friedliche, in K. STRUPP-SCHLOCHAUER, *Wörterbuch des Völkerrechts*, 1960, vol. I, p. 214.

²⁴ P. FAUCHILLE, *Traité de droit international public*, 1926, vol. I, 3, p. 708.

²⁵ H. LAUTERPACHT'S OPPENHEIM, *International Law*, 1952, vol. II, p. 148.

²⁶ L. KOTZSCH, *op. cit.*, p. 141.

²⁷ J. STONE, *op. cit.*, p. 292.

²⁸ Toespraak van President Kennedy, dd. 22 oktober 1962, *Department of State Bulletin*, 1962, pp. 715-720.

²⁹ C.Q. CHRISTOL & R. DAVIS, « Maritime Quarantine », *A.J.I.L.*, 1963, p. 527. Zie ook een reeks artikels over de Cubaanse Quarantaine in dezelfde *American Journal*, pp. 515-604. Enkel Q. WRIGHT, « The Cuban Quarantine », *A.J.I.L.*, 1963 (pp. 546-565) en R. KHAN, « Cuban Quarantine and the Charter of the United Nations », *Indian Journal of International Law*, 1964, p. 123, zijn van oordeel dat de quarantaine wederrechtelijk is.

In feite zou dit kunnen doorgaan als een nieuw type blokkade en de laatste aanwinst van het internationaal recht, die een gewoonterechtelijke basis vindt in het recht op zelfverdediging³⁰.

Welke zijn nu de vormvereisten opdat een pacifieke blokkade zou geldig zijn ?

« Le blocus pacifique doit être déclaré et notifié officiellement et maintenu par une force suffisante³¹ ».

Deze laatste eis betreffende de efficiëntie geldt zowel voor de oorlogsblokkade als voor de pacifieke blokkade en is een reactie op de « blocus sur papier » die sommige staten trachtten in te voeren.

Opdat een blokkade effectief zou zijn moeten de schepen die de blokkade pogen te doorbreken steeds gevaar lopen door de blokkerende schepen te worden tegengehouden of gevat³². Het is dus uiteraard een feitelijke toestand³³.

Vervolgens moet een blokkade-declaratie genotificeerd worden vooraleer een blokkade een aanvang mag nemen. De betwisting omtrent dit punt gaat meestal over de noodzakelijkheid van een drievoudige notificatie : nml. aan de derde staten, aan de geblokkeerde staat en aan de afzonderlijke schepen die zich in het bewuste gebied bevinden³⁴. De praktijk op dit punt is zeer uiteenlopend geweest zodat daarin moeilijk een oplossing kan gevonden worden.

De grote controverse inzake pacifieke blokkade ligt echter in haar gevolgen.

Zal een dergelijke blokkade een weerslag hebben op de schepen van landen die niets te maken hebben met het geschil ?

En welke zal de sanctie zijn voor de blokkadebrekers die gevat worden ?

In een oorlogsblokkade wordt een schip *in delicto* prijs gemaakt en opgebracht naar een haven om aan het prijsgerecht te worden onderworpen³⁵.

Voor een overtreding van een pacifieke blokkade is er in geen geval sprake van een prijsgerecht.

³⁰ G. VON GLAHN, *Law Among Nations*, 1965, pp. 508-516.

³¹ Aldus de mening van het « Institut de Droit international » in 1887 geciteerd door A. RIVIER, *Principes du droit des gens*, 1896, vol. II, p. 199.

³² Unanimité der auteurs op dit punt. Uitdrukkelijk voor oorlogsblokkade in artikel 4 van de Declaratie van Parijs over het oorlogsrecht ter zee, van 16 april 1856 en artikel 2 van de Declaratie van London van 26 februari 1909 betreffende het zeerecht.

³³ C.J. COLOMBOS, *A Treatise on the Law of Prize*, 1940, p. 228.

³⁴ C. BARÈS, *op. cit.*, p. 137, onderzoek van de verschillende theoriën op pp. 123-137. H. LAUTERPACHT'S OPPENHEIM, *op. cit.*, vol. II, p. 148, schijnt alleen een notificatie aan de geblokkeerde staat nodig te achten voor een pacifieke blokkade.

³⁵ Problematiek van het prijsrecht, cf. C.J. COLOMBOS, *op. cit.*; H. HECKER en E. TOMSON, *Völkerrecht und Preisrecht*, 1965.

Een overzicht van de praktijk en de doctrine zal de evolutie beter doen kennen, zowel tegenover de neutrale schepen als tegenover de andere.

— Na de Franse blokkade van de monding van de Taag in 1831, werden de inbeslaggenomen Portugese schepen teruggegeven.

— In de blokkade van 1837 door Engeland voor Nieuw Granada, werden de schepen van derde Staten vastgehouden, doch na de opheffing samen met de andere vrijgelaten.

— In de blokkades van 1838 en 1848 voor de Zuid-Amerikaanse kusten werden zowel door Engeland als door Frankrijk de derde schepen verboden de geblokkeerde havens aan te doen. Dit leidde tot protest vanwege Lord Palmerston.

— Alleen de Griekse schepen werden in beslag genomen tijdens de blokkade van Griekenland door Groot-Brittannië in 1850. Zij werden echter na de opheffing zonder schadevergoeding teruggegeven.

— In 1884 was Frankrijk, die een blokkade legde voor Formosa, zinnens de blokkadebrekers tegen te houden of in beslag te nemen. Daar tegen werd heftig geprotesteerd door Lord Granville omdat dit in strijd zou zijn met de gevestigde principes van het internationaal recht ³⁶.

— In de tweede Griekse blokkade van 1886 werden alleen de Griekse schepen in beslag genomen en gesekwesteerd.

— In de notificatie van de blokkade van Kreta (1897) door de grote mogendheden werd bepaald : « The blockade will be general for all ships under the Greek flag. Ships of the six powers or the neutral powers may enter into the ports occupied by the powers and land their merchandise but only if it is not for the Greek troops or the interior of the island. The ships may be visited by the ships of the international fleet ».

Het antwoord van de Staatssecretaris Sherman der Verenigde Staten kende de mogendheden het recht niet toe om tot een dergelijke blokkade over te gaan ³⁷.

— Ten aanzien van de blokkade van Venezuela (1902) drong de Duitse Graaf Metternich aan op het terugzenden of het sekwesteren van derde schepen. Hierop volgde een Brits memorandum ³⁸ dat deze maatregelen afkeurde zolang er geen oorlog was verklaard. Ook van Amerikaanse zijde werd nogmaals verwezen naar haar standpunt ingenomen bij de blokkade van Kreta en dat de Verenigde Staten niet kon « ... acquiesce in any extension of the doctrine

³⁶ L. KOTZCH, *op. cit.*, pp. 135-137.

³⁷ J.B. MOORE, *op. cit.*, vol. VII, pp. 138-140.

³⁸ L. KOTZSCH, « Die Blockade gegen Venezuela vom Jahre 1902 als Präzedenzfall für das moderne Kriegsrecht », *Archiv des Völkerrechts*, 1955/56, pp. 420-423.

of pacific blockade which may adversely affect the rights of states not parties to the controversy, or discriminate against the commerce of neutral nations... »³⁹.

— De blokkades van 1913 en 1916/17 werden uitgebreid tegenover derde schepen. De Verenigde Staten van Amerika protesteerden hier niet tegen omdat er voor hen geen rechtstreeks belang mee gemoeid was⁴⁰.

— De houding van de Verenigde Staten is nochtans klaar. Het is immers ook om die reden dat er geen pacifieke blokkade gelegd werd voor Cuba. De bedoeling was hier de Sowjet schepen tegen te houden, die dus derden waren in het geschil. Daarenboven zou men kunnen aanvoeren dat Cuba geen overtredding beging door bases op haar grondgebied toe te laten. Door een resolutie van 31 januari 1962⁴¹ werd Cuba uit de Organisatie der Amerikaanse Staten gestoten en kon ze bijgevolg ook tegenover dit verdrag geen overtredding meer begaan.

De Amerikaanse maatregel werd echter een « Quarantaine » genoemd, — maar dan met een gans andere inhoud dan de bekende beveiliging tegen epidemieën, — om haar vroegere standpunten in verband met de gevolgen van een pacifieke blokkade tegenover derden, te kunnen trouw blijven.

Het Fransè systeem darentegen zou erin bestaan de schepen van de geblokkeerde Staat in beslag te nemen doch deze na opheffing van de blokkade weer vrij te laten. De schepen van derde Staten zouden echter zonder meer verbeurd verklaard worden⁴². Lawrence⁴³ is nochtans van mening dat Frankrijk alle schepen in beslag nam.

Engeland zou alle schepen tegenhouden en verbeurd verklaren⁴⁴. Volgens Lawrence echter zou de Engelse praktijk enkel de schepen van de tegenstander in beslag nemen, terwijl de derde schepen ongemoeid worden gelaten⁴⁵.

Een onderzoek van de praktijk toont echter aan dat noch Engeland noch Frankrijk zich steeds strikt hielden aan de voorgehouden theorieën. Wel kan gezegd worden dat Engeland sinds 1850 minder streng is opgetreden tegenover derde schepen, terwijl Frankrijk er steeds op aandrong derde schepen terug te zenden of in beslag te nemen (repousser ou capturer)⁴⁶.

³⁹ J.B. MOORE, *op. cit.*, vol. VII, p. 140.

⁴⁰ P. FAUCHILLE, *op. cit.*, vol. I, 3, p. 709; K. STRUPP, *Wörterbuch*, 1924, vol. I, p. 342.

⁴¹ *Department of State Bulletin*, 19 februari 1962, p. 281.

⁴² F. DE MARTENS, geciteerd door P. FAUCHILLE, *op. cit.*, vol. I, 3, p. 710; C. BARÈS, *op. cit.*, p. 144.

⁴³ T.J. LAWRENCE, *The Principles of International Law*, 1913, p. 339.

⁴⁴ C. BARÈS, *op. cit.*, p. 143; F. de Martens, zou volgens L. KOTZSCH, *op. cit.*, p. 136, hierin misleid zijn door Hautefeuille.

⁴⁵ T.J. LAWRENCE, *op. cit.*, p. 339.

⁴⁶ H. FALCKE, *op. cit.*, pp. 248-251 en pp. 283-284.

Het Institut de Droit international heeft in 1887 met 23 tegen 27 stemmen volgende principes aangenomen :

1. Les navires de pavillon étranger peuvent entrer librement malgré le blocus.
2. Le blocus pacifique doit être déclaré et notifié officiellement, et maintenu par une force suffisante.
3. Les navires de la puissance bloquée qui ne respectent pas un pareil blocus peuvent être séquestrés. Le blocus ayant cessé, ils doivent être restitués avec leurs cargaisons à leurs propriétaires, mais sans dédommagement à aucun titre⁴⁷.

De grote kritiek die hierop kan geleverd worden is dat de blokkade lang zal duren vermits de derden ongehinderd mogen aanleggen en bevoorraden. Daarom stelde het systeem van Von Bulmerincq en Perels⁴⁸ voor de derde Staten te verhinderen de blokkade-grens te overschrijden.

Het is nochtans opvallend hoe verschillende auteurs die slechts voorwaardelijk de pacifieke blokkade, als volkenrechtelijk toegelaten, commentarieren, juist op dat punt de nadruk leggen. Aldus zou een derde Staat in geen geval mogen lastig gevallen worden en treden zij aldus het standpunt van het « Institut » bij⁴⁹.

Anderen beperken zich ertoe alleen het sequestreren en de teruggave van de schepen na de opheffing van de pacifieke blokkade, te aanvaarden. Ze maken echter geen onderscheid tussen de schepen van derde of van de twistende partijen⁵⁰.

François⁵¹, neemt de pacifieke blokkade aan telkens een oorlog als regelmatig kan beschouwd worden, want waar het meerdere geoorloofd is, wordt ook het mindere toegelaten. Als logisch gevolg neemt hij dan ook de wering van de vlag van derden aan.

Rousseau⁵² onderscheidt drie soorten pacifieke blokkades nml. de juridische, de humanitaire en de politieke blokkade. Enkel de eerste twee zijn toegelaten : « Le blocus pacifique est un fait extra-juridique qui tire sa licéité de sa conformité à une fin supérieure, le bon ordre de la société internationale ». Onder de

⁴⁷ Geciteerd door A. RIVIER, *op. cit.*, vol. II, p. 199.

⁴⁸ Geciteerd door C. BARÈS, *op. cit.*, p. 149, die ook deze mening deelt op p. 152; F. VON HOLTZENDORFF, *op. cit.*, pp. 124-125, die ook Fiore citeert op p. 124.

⁴⁹ F. BLUNTSCHLI, *Das moderne Völkerrecht der civilisierten Staaten*, 1868, p. 284; W. HALL, *op. cit.*, p. 387; C. HYDE, *op. cit.*, vol. II, p. 181; H. ACCIOLY, *Traité de droit international public*, 1942, vol. III, p. 105; J.B. MOORE, *op. cit.*, vol. VII, p. 135.

⁵⁰ A. RIVIER, *op. cit.*, vol. II, p. 199; A.S. HERSHEY, *The Essentials of International Public Law*, 1921, p. 346; H. ACCIOLY, *op. cit.*, vol. III, p. 105.

⁵¹ J. FRANÇOIS, *Handboek van het Volkenrecht*, 1933, vol. II, p. 310.

⁵² C. ROUSSEAU, *Droit international public*, 1953, p. 618.

juridische blokkade verstaat hij een sanctie voor een overtreding van het internationaal recht.

Naast deze genuanceerde meningen heeft men de auteurs die volkomen negatief of positief staan tegenover de pacifieke blokkade. De negatieve kritiek steunt zich vooral op het feit dat deze sanctie tegenstelbaar is aan derde Staten die niets met een conflict te zien hebben. Daarenboven zou de pacifieke blokkade gebruikt worden door een sterkere staat tegenover een zwakkere om de nadelen en de verplichtingen van een oorlog te kunnen omzeilen⁵³.

Anderzijds zijn er tal van auteurs die de pacifieke blokkade aanvaarden omdat de praktijk niet meer te loochenen valt⁵⁴.

De eigenlijke reden waarom anderen er zeer positief tegenover staan is het humanitaire aspect. Alles is beter dan een oorlog volgens die redenering, waarbij wij ons enthousiast kunnen aansluiten⁵⁵.

Tenslotte moet er nog op gewezen worden dat zowel in het Pakt van de Volkenbond (art. 16) als in het Charter der Verenigde Naties, de pacifieke blokkade als dwangmiddel wordt toegelaten.

In de Volkenbond is de pacifieke blokkade een antwoord op een oorlogsverklaring vanwege een lid-Staat. Zij moet zowel door de leden als de niet-leden in acht genomen worden. Indien de toepassing door een groot aantal mogendheden wordt afgedwongen dan heeft de pacifieke blokkade in feite de hoedanigheid van een politiematregel⁵⁶.

In artikel 42 van het Handvest van de Verenigde Naties wordt de pacifieke blokkade vernoemd als één van de middelen die de Veiligheidsraad mag aangrijpen voor het behoud of het herstel van de vrede en de internationale veiligheid.

Volgens Dahm⁵⁷ zou een dergelijke blokkade geen verplichtingen inhouden voor de niet-leden van de Verenigde Naties. Dit wordt echter tegengesproken door Lauterpacht⁵⁸ die zich daarvoor steunt op artikel 2, par. 6 van het Charter.

⁵³ P. FAUCHILLE, *op. cit.*, vol. I, 3, p. 710; L. DELBEZ, *Manuel de droit international public*, 1951, p. 241; M. SIBERT, *Traité de droit international public*, 1951, vol. II, p. 577.

⁵⁴ Halleck's *International Law*, 1908, vol. I, p. 508; A. RIVIER, *op. cit.*, vol. II, p. 198.

⁵⁵ A. HEFFTER, *Le droit international de l'Europe*, 1873, p. 215; F. PERELS, *Droit maritime international*, 1884, p. 182; Cauchy, geciteerd door F. VON HOLTZENDORFF, *op. cit.*, p. 124; E. VON ULLMANN, *Völkerrecht*, 1908, p. 459; C. BARÈS, *op. cit.*, p. 154; N. SÖDERQVIST, *op. cit.*, p. 138.

⁵⁶ L. PIETERS, *Internationale Sancties*, 1914-1946, 1946, pp. 138-143; Zie ook het rapport van de « Commission internationale du blocus » aangenomen door de Vergadering van de Volkenbond op 4 oktober 1921, *Dictionnaire diplomatique*, vol. I, p. 334.

⁵⁷ G. DAHM, *Völkerrecht*, 1961, vol. II, p. 438.

⁵⁸ LAUTERPACHT'S-OPPENHEIM, *op. cit.*, vol. II, p. 149.

Unilateraal gebruik van de pacifische blokkade wordt echter als een schending van artikel 2, par. 3 en 4 en artikel 33 van het Handvest aangezien⁵⁹. Het is vanzelfsprekend dat de pacifische blokkade steeds als middel tot zelfverdediging mag aangewend worden en dit volgens artikel 51.

Als besluit kan men aldus vaststellen dat de pacifische blokkade een evolutie heeft doorlopen. Aanvankelijk werd dit dwangmiddel door individuele Staten gebruikt als represaille of als interventie. Sinds het ontstaan van de grote internationale organisaties werd het een collectief middel tot behoud van de vrede. De weerslag van de pacifische blokkade op de derde Staten heeft in dit licht gezien minder belang, daar het nu gebruikt wordt voor de beveiliging der internationale betrekkingen.

⁵⁹ G. STARKE, *op. cit.*, p. 345; J. STONE, *op. cit.*, p. 292; G. DAHM, *op. cit.*, p. 438.